

Dosarul nr. 21r-1654/23
Parii
1-23081051-02-21r-27092023

Judecător: Ivan
Judecătoria Orhei, sediul

DECIZIE
(dispozitiv)

27 februarie 2024

mun.

Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa pe:

Președintele ședinței de judecată

Judecătorii

Palanciuc

Cu participarea:

Procurorului

Avocatului

Condamnatului (prin intermediul videoconferinței)

Silvia Cecan

Liubovi Brînza și Ecaterina

Vladislav Harti

Sergiu Mițulescu

Sinigur (Nenu) *****

Judecând recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban și recursul comun al avocaților Oleg Mîța și Sergiu Mițulescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023, prin care a fost respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 *****, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Sinigur *****.

Călăuzindu-se de prevederile art. 469-471, 449 alin. (1) pct.2) lit. b) din Codul de procedură penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău,-

DECIDE:

Admite recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban și recursul comun al avocaților Oleg Mîța și Sergiu Mițulescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023.

Casează încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023 și pronunță o nouă hotărâre prin care admite demersul directorului Penitenciarului nr. 17 *****, comisar principal de justiție, Veaceslav Dascăl și în temeiul art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, lui

Sinigur (Nenu) ***** a.n. *****, i se comută pedeapsa sub formă de detențiune pe viață cu 30 de ani închisoare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Silvia Cecan

Judecătorii:

Liubovi Brînza

Ecaterina

Palanciuc

Dosarul nr. 21r-1654/23

Judecător: Ivan

Parii

1-23081051-02-21r-27092023

Judecătoria Orhei, sediul

DECIZIE

27 februarie 2024

mun.

Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa pe:

Președintele ședinței de judecată

Silvia Cecan

Judecătorii

Liubovi Brînza și Ecaterina

Palanciuc

Cu participarea:

Procurorului

Vladislav Harti

Avocatului

Sergiu Mițulescu

Condamnatului (prin intermediul videoconferinței) Sinigur (Nenu) *****

Judecând recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban și recursul comun al avocaților Oleg Mîța și Sergiu Mițulescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023, prin care a fost respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 *****, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Sinigur *****.

Examinând probele din dosar, în raport cu argumentele invocate în recursurile declarate, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

A C O N S T A T A T:

1. La 02 septembrie 2022, în adresa Judecătoriei Orhei, sediul *****, a parvenit spre examinare demersul Penitenciarului nr. 17 *****, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Sinigur *****.
2. Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023, a fost respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 *****, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Sinigur *****.
3. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023, directorul adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri prin care a admite demersul în speță, cu aplicarea în privința condamnatului la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, a dispozițiilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021.
4. În motivarea recursului s-a invocat că potrivit extrasului din procesul-verbal nr.15 din 12.08.2022 al ședinței, comisiei Penitenciarului nr.17-*****, a fost aprobat raportul de evaluare a condamnatului la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, în corespundere cu exigențele pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate”, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.
5. Fiind examinat la comisia Penitenciarului nr.17-*****, la data de 12.08.2022, s-a decis că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile statuate la art. 1 al Legii nr. 243/2021, fiind acceptată cererea condamnatului și s-a dispus înaintare către Judecătoria Orhei (sediul *****) de către administrația Penitenciarului nr. 17-*****, demers în vederea examinării posibilității aplicării în privința acestuia dispozițiilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, privind comutarea pedepsei la 30 ani de închisoare.
6. La baza înaintării demersului respectiv a servit faptul, că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile prevăzute de art. 1 al Legii nr. 243/2021 și anume în calitate de condamnat se caracteriza pozitiv (calificativ stabilit de comisia penitenciară la data de 12.08.2022, urmare a aprobării Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei și despre comportamentul condamnatului) și fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este și membru al comisiei

speciale din cadrul instituției penitenciare, care a constatat că deținutul nominalizat prezintă „risc de recidivă redus”.

7. În cadrul ședinței de judecată reprezentantul Penitenciarului nr.17-*****, a prezentat probele respective întru susținerea demersului înaintat. De asemenea, în susținerea demersului s-a menționat că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) ***** întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. La fel, condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) ***** precum și avocatul acestuia, au susținut demersul înaintat, invocând faptul că Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile stabilite de legiuitorul în vederea solicitării admiterii demersului instituției penitenciare.
8. Cu referire la concluzia primei instanțe referitor la faptul că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, nu întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021, conform certificatului privind sancțiuni stimulări a fost sancționat disciplinar în perioada 2007-2015, de 7 ori, fiind și stimulat de 23 ori, fapt care instanța a considerat că concluzia Comisiei Speciale a Penitenciarului nr.17-***** din 17.08.2022, privind riscul de recidivă a condamnatului și caracteristica ”pozitivă” este absolut nefondată, or, dinamica infracțională a lui Sinigur ***** indică că acesta, începînd cu anul 1993, a fost condamnat la închisoare, iar după eliberarea din penitenciar, din nou a comis infracțiuni excepțional de grave. Prin aceste circumstanțe, instanța denotă profunda desconsiderare de către condamnat a vieții omenești ca valoare ocrotită de societate și chiar în timpul ispășirii pedepsei detenție pe viață, condamnatul a continuat să comită infracțiuni fapt care a fost condamnat prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din. 16.06.2017, totuși la data de examinării la comisia specială din cadrul instituției penitenciare și la înaintarea demersului în instanța de judecată privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243/2021, condamnatul menționat a fost caracterizat pozitiv, evaluat psihologic și prezintă „risc de recidivă redus” și nu dispune de sancțiuni nestinse.
9. Astfel, considerăm că demersul instituției penitenciare este legal și întemeiat iar, în privința condamnatului pot fi aplicate prevederile art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021.
10. De remarcat de asemenea că, în cadrul ședinței de judecată reprezentantul penitenciarului a prezentat un șir de materiale și acte probatorii privind constatările comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr. 17-***** în vederea admiterii demersului înaintat, pe care instanță a neglijat să le dea o apreciere, catalogând per ansamblu că informația ce nu justifică întrunirea condițiilor stabilite întru aplicarea actului de clemență față de condamnatul la

detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, or, în opinia instanței de judecată acesta nu a dat dovada de un comportament corespunzător și de altfel nu poate fi caracterizat pozitiv.

11. Conform anexei nr.6 pct. 53 al capitolului VI din Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, psihologul penitenciarului realizează evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă .
12. Astfel, instanța de judecată nu este în drept să efectueze ingerința în activitatea comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr.17-*****, deoarece în conformitate cu pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate”, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, comisia specială este în drept să aprobe raportului de evaluare a condamnatului, evaluarea psihologică privind riscul de recidivă în privința condamnatului evaluat.
13. În contextul celor expuse, administrația Penitenciarului nr. 17 - *****, consideră că decizia comisiei speciale din 17 august 2022 prin care s-a dispus înaintarea demersului către instanța de judecată cu privire la aplicarea către condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) ***** prevederilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, este legală și întemeiată.
14. De asemenea, încheierea judecătorului de instrucție a fost contestată cu recurs și de către avocații Oleg Mîța și Sergiu Mițulescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, care au solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărîri prin care demersul instituției penitenciare să fie admis.
15. În motivarea recursului s-a invocat că potrivit extrasului din procesul-verbal al ședinței Comisiei speciale a Penitenciarului nr. 17 - ***** din 17.07.2022, s-a propus înaintarea demersului către judecătorul de instrucție cu cererea privind aplicarea actului de amnistie în privința lui Sinigur (Nenu) *****, făcându-se referire la faptul că Sinigur (Nenu) ***** nu prezintă risc de recidivă și este caracterizat pozitiv.
16. Din Raportul de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei și despre comportamentul condamnatului rezultă că „condamnatul Sinigur (Nenu) ***** a realizat programul individual de executare a pedepsei. Are un comportament pozitiv”.
17. Conform certificatului de sancțiuni și stimulări aplicate deținutului rezultă că, condamnatul Sinigur (Nenu) ***** nu are sancțiuni active și a fost stimulat de mai multe ori.

18. Din conținutul Extrasului eliberat de Secția medicală a Penitenciarului nr. 17 - ***** rezultă că, condamnatul nu se află la evidența medicului psihiatru, nu dispune de grupă de invaliditate și nu se află la evidență cu alcoolism cronic și narcomanie.
19. Totodată, din Fișa de evaluare a riscului de recidivă rezultă că nu au fost stabilit factori criminogeni: stilul de viață; atitudinile, valorile și convingerile; anturajul; ocupația; existența unui scop bine determinat în viață; motivația; existența abilităților de gestionare financiară. Factori protectivi au fost stabiliți: coeziunea și căldura familială, sprijinul și atenția din partea concubinei; participarea la activitățile obligatorii, stabilite conform planului individual de resocializare; interesul pentru angajare după detenție; atitudinea adecvată față de angajați.
20. Potrivit pct. 3 din Regulamentul-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 44 din 18 februarie 2022, actul de amnistie, ce rezultă din Legea nr. 243/2021, se aplică față de persoanele care execută o pedeapsă penală dacă: a) se încadrează în prevederile art. 3-5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021; b) sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale, a perioadei de probațiune sau a termenului de probă; c) sunt evaluate psihologic ca fiind persoane ce prezintă risc de recidivă mediu sau redus.
21. Totodată, potrivit pct. 53, 55, 57 din Regulamentul-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.
22. Conform anexei nr. 6 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că, prin „risc ridicat de recidivă” se înțelege predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională; „risc mediu de recidivă” - prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare; „risc redus de recidivă” - prezența redusă

sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare”.

23. Totodată, potrivit anexei nr. 7 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă trei categorii a nivelului de recidivă și anume, „scăzut”, „mediu”, „sporit”.
24. Astfel, la examinarea demersului IP 17 ***** privind aplicarea în privința lui Sinigur (Nenu) ***** privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021 instanța de fond nu a elucidat circumstanțele ce vizează personalitatea condamnatului.
25. Toate circumstanțe cu privire la lipsa pericolului de recidivă au fost studiate și stabilite de către o comisie specializată de psihologi din cadrul Agenției Naționale a Penitenciarelor și din cadrul IP 17, care au acționat conform instrucțiunilor departamentale, standardelor internaționale, și fișei de post.
26. În ședința instanței de recurs, avocații în interesele condamnatului și condamnatul au pledat pentru admiterea recursurilor.
27. Examinând recursurile, Colegiul penal ajunge la concluzia de a admite recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban și recursul comun al avocaților Oleg Mîța și Sergiu Mițescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023, cu casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri.
28. În conformitate cu dispozițiile art. 449 din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 și 418, care se aplică în mod corespunzător.
29. În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2), lit. b) din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii dispune rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri. Adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 și 418, care se aplică în mod corespunzător.
30. Subsecvent, Colegiul constată că prin sentința Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07.04.2008, Sinigur ***** a fost recunoscut vinovat în

săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 283 Cod Penal (redacția 2002), art. 116/1 alin. (2), 125 alin. (3), 88 pct. 7), 15 (2), 17 alin. (4), 88 pct. 1), 4), 6) Cod penal (redacția 1961), 42, 145 alin. (3) lit. f) și m) Cod penal (redacția 2002) și în baza acestei legi, cu aplicarea art. 84 Cod penal, i-a fost stabilită pentru concurs de infracțiuni pedeapsa definitivă detenția pe viață.

31. Potrivit sentinței, Sinigur *****, în perioada de timp 1999-2005, a luat parte în activitatea unei bande armate, organizate în scopul atacului persoanelor juridice și fizice. Fiind unul din organizatorii și conducătorii bandei, a organizat și a participat activ în atacurile banditești asupra persoanelor fizice. Sinigur *****, activînd în componența bandei armate, fiind unul din conducătorii ei a săvârșit luarea și reținerea în calitate de ostatici a cet. Sergiu Ponomari și Oleg Levițchii, a dobîndit avutul unuia dintre ei prin șantaj și a comis omorul lui S. Ponomari. La fel, Sinigur A a organizat tentativele de omor a: cetățenilor V. Țurcan, A. Florea, A. Tudorachi, cărora li-au fost cauzate leziuni corporale grave periculoase pentru viață, însă datorită acordării la timp a ajutorului medical, aceștia au supraviețuit, a cet. Pentelei Grosu, cărui i-au fost cauzate leziuni corporale grave periculoase pentru viață. Sinigur A, în coparticiparea cu alți membri ai bandei, a comis omorul cet. Sarîi Petru.
32. Ulterior, ispășind pedeapsa detenției pe viață, Sinigur ***** a fost condamnat la 3 ani închisoare prin Decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 16.06.2017, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (3) lit. b) și e) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă, prin cumul de sentințe, sub formă de detenție pe viață.
33. La 02 septembrie 2022, în adresa Judecătoriei Orhei, sediul *****, a parvenit spre examinare demersul Penitenciarului nr. 17 *****, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Sinigur *****.
34. Astfel, potrivit demersului s-a invocat că condamnatul întrunește condițiile necesare prevăzute de art. 7 alin. (1) lit. d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, or condamnatul, fiind evaluat de comisia specială din cadrul P-17 *****, s-a stabilit că condamnatul a realizat programul individual de executare a pedepsei, este caracterizat pozitiv și prezintă risc de recidivă redus. Astfel, s-a solicitat comutarea pedepsei detenția pe viață, cu 30 ani închisoare.
35. Colegiul penal analizînd materialele cauzei consideră demersul instituției penitenciare întemeiat și pasibil de a fi admis în sensul formulat.

36. Conform art. 469 alin.(1) pct.15) din Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri și anume, liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare).
37. Potrivit art. 471 alin.(1) din Codul de procedură penală, chestiunile specificate la art.469 alin.(1) pct.5), 11) și 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. Soluționarea de către instanța de judecată a chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1) și 2) se efectuează în condițiile prevăzute la art.266 și 267 din Codul de executare și numai după respectarea procedurii extrajudiciare stabilite.
38. Conform prevederilor art. 107 din Codul penal, (1) Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. (2) Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate. (3) Amnistia nu se aplică în cazul săvârșirii de infracțiuni prevăzute la art.166¹ alin.(2)-(4), precum și persoanelor care au săvârșit asupra minorilor infracțiuni prevăzute la art.171-175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208².
39. Potrivit art. 272 alin.(1) Codul de executare, în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituțiile și organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemență fiecărui condamnat și, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanței de judecată competente conform art.470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt și de drept invocate. Demersul se judecă în condițiile Codului de procedură penală.
40. În sensul prevederilor legale enunțate, *amnistia* reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.
41. Justificarea aplicării unui act de clemență, cum este amnistia, prin care persoanele, ce au comis infracțiuni, sunt liberate de răspundere și pedeapsă penală, necesită evaluarea unui șir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va

produce asupra societății, componentele de infracțiune și categoriile de persoane în privința cărora urmează să se extindă actul dat, structura populației penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populației penitenciare, frecvența aplicării unor asemenea acte și raționalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

42. La data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată și la 31 decembrie 2021, a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.
43. În conformitate cu art. 1 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Național de Probațiune, precum și din experți psihologi judiciari atestați. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Aplicarea amnistiei față de persoanele bănuite, învinuite se decide de procuror, la faza de urmărire penală, iar față de persoanele inculpate care cad sub incidența art.2 alin.(4) – de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei. Persoana bănuită, învinuită poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de procuror. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.
44. Iar, conform art. 7 alin. (1) lit. d) persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art.4-6 i se comută pedeapsa după cum urmează: la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.

45. La caz, analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată că potrivit extrasului din procesul-verbal nr.15 din 12.08.2022 al ședinței, comisiei Penitenciarului nr.17-*****, a fost aprobat raportul de evaluare a condamnatului la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, în corespundere cu exigențele pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate”, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.
46. Fiind examinat la comisia Penitenciarului nr.17-*****, la data de 12.08.2022, s-a decis că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile statuate la art. 1 al Legii nr. 243/2021, fiind acceptată cererea condamnatului și s-a dispus înaintare către Judecătoria Orhei (sediul *****) de către administrația Penitenciarului nr. 17-*****, demers în vederea examinării posibilității aplicării în privința acestuia dispozițiilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, privind comutarea pedepsei la 30 ani de închisoare.
47. Colegiul reține că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile prevăzute de art. 1 al Legii nr. 243/2021 și anume în calitate de condamnat s-a caracterizat pozitiv (calificativ stabilit de comisia penitenciară la data de 12.08.2022, urmare a aprobării Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei și despre comportamentul condamnatului) și fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este și membru al comisiei speciale din cadrul instituției penitenciare, s-a constatat că deținutul prezintă „risc de recidivă redus”.
48. În această ordine de idei, se atestă că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.
49. Subsecvent, Colegiul nu poate reține concluziile instanței de fond în partea în care a considerat demersul neîntemeiat, precizându-se că condamnatul nu întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021, din motivă că conform certificatului privind sancțiuni stimulări a fost sancționat disciplinar în perioada 2007-2015, de 7 ori, fiind și stimulat de 23 ori, dar și avînd în vedere dinamica infracțională a lui Sinigur ***** care indică că acesta, începînd cu anul 1993, a fost condamnat la închisoare, iar după eliberarea din penitenciar, din nou a comis infracțiuni excepțional de grave, or aceste circumstanțe la etapa actuală nu sunt relevante și nu pot combate concluzia instituției penitenciare.

50. În aceeași ordine de idei, Colegiul reține că înscrisurile anexate la dosar relevă faptul că condamnatul întrunește cerințele Legii cu privire la amnistie, în privința sa pot fi aplicate prevederile art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021.
51. Mai mult, conform anexei nr.6 pct. 53 al capitolului VI din Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, psihologul penitenciarului realizează evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fisa de evaluare a riscului de recidivă.
52. Astfel, instanța de judecată nu este în drept să efectueze ingerința în activitatea comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr.17-*****, deoarece în conformitate cu pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate”, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, comisia specială este în drept să aprobe raportului de evaluare a condamnatului, evaluarea psihologică privind riscul de recidivă în privința condamnatului evaluat.
53. Prin urmare, din prevederile legale nominalizate rezultă că obligația evaluării condamnatului este în sarcina instituției penitenciare, iar din informațiile prezentate de comisia instituției investită cu evaluarea deținutului rezultă că Sinigur (Nenu) ***** întrunește cerințele legale și în privința sa urmează a fi aplicat actul de amnistie.
54. Colegiul penal relevă că amnistia reprezintă, în sine o cauză reală de excludere a răspunderii penale, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă, deoarece aceasta este incidentă *in rem*, și nu *in personam*, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar, prin intermediul prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea și anume: prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei, raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus, or întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa.
55. Cu referire la *primul aspect* prevăzut de legiuitor, Colegiul remarcă că constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale se desprinde ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu un proces complex, care constă în activitățile socio-educative desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui

complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic etc., activități ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale având ca scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnați, cât și de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

56. Cât privește cel de-al *doilea aspect* prevăzut de legiuitor privind evaluarea psihologică a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct. 53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.
57. Conform anexei nr. 6 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că, prin „risc ridicat de recidivă” se înțelege predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională; „risc mediu de recidivă” – prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare; „risc redus de recidivă” – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare”.
58. Potrivit anexei nr. 7 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă trei categorii a nivelului de recidivă și anume, „scăzut”, „mediu”, „sporit”.
59. Instanța de recurs reiterează că evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și

la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului, este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

60. Astfel, în conformitate cu art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.
61. Din materialele cauzei Colegiul reține că potrivit materialelor cauzei, fiind evaluat de comisia specială din cadrul P-17 *****, s-a stabilit că condamnatul Sinigur (Nenu) ***** a realizat programul individual de executare a pedepsei, este caracterizat pozitiv și prezintă risc de recidivă redus.
62. În contextul dat, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție prematur a concluzionat asupra respingerii demersului privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în privința lui Sinigur (Nenu) ***** or, la examinarea demersului privind aplicarea amnistiei în condițiile Legii nr. 243/2021, instanța de recurs a pus accentul anume pe comportamentul deținutului și riscului de recidivă, în raport cu actele instituției penitenciare premergătoare concluziei comisiei speciale a Penitenciarului, la caz, nr. 17 – *****.
63. Aplicarea amnistiei în condițiile acestei legi este legată în principal de faptul dacă deținutul, prin comportamentul pe care îl are și riscul de recidivă, este suficient de bine pregătit să fie integrat în societate după ispășirea termenului de 30 ani.
64. Subsecvent, instanța de recurs evidențiază că în corespundere cu Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), adoptată prin Rezoluția Adunării Generale în 17 decembrie 2015, prin prisma regulii 4 subpct.1, scopurile sentinței privative de libertate sau ale măsurilor similare care privesc o persoană de libertate sunt, în primul rând, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidivismul. Scopurile date pot fi atinse doar dacă perioada de detenție este aplicată pentru a asigura, în măsura posibilă, reintegrarea unor atare persoane în societate

după eliberare, astfel încât ele să ducă un mod de viață în conformitate cu legea și să se poată întreține. Așadar, de principiu, pedeapsa penală trebuie privită ca un mijloc de reeducare și corectare a deținutului și nicidecum ca o cale de a provoca suferințe psihice și fizice sau în alt mod de a restricționa drepturile și interesele legitime ale acestuia, decât în limita admisă de standardele de drepturile omului. La modul general, orice restrângere a drepturilor deținuților trebuie să fie condiționată de protejarea drepturilor și intereselor altor persoane, precum și în scopul curmării și prevenirii săvârșirii de infracțiuni, cât și pentru a menține ordinea în instituția penitenciară.

65. Distinct, în temeiul prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, instituția actului de clemență urmează a fi privită ca un remediu de identificare a unui echilibru între reticența societății față de posibilitatea liberării din detenție a persoanelor care au ispășit o pedeapsă pentru comiterea unei crime excepțional de grave și dreptul indivizilor la libertate individuală, prin prisma aplicării prevederilor legale naționale și a standardelor internaționale, care garantează că statele nu vor expune persoanele la rele tratamente, mai mult, statele vor întreprinde toate măsurile ca drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor să fie respectate la cel mai înalt nivel. Or, organele statului trebuie să acționeze în intenția de asigurare a statului de drept și nu în intenția a submina drepturile omului din frica personală sau reticența comunității.
66. Colegiul penal reiterează că în considerațiunea Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 3 din Convenție în ceea ce privește pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului, fără posibilitatea acordării liberării condiționate, constatând că, în lipsa unui mecanism de reexaminare, pedeapsa detențiunii pe viață aplicată reclamantului constituia o pedeapsă ireductibilă care constituia un tratament inuman (*Ocalan împotriva Turciei (nr. 2), 2014, pct.199-207*).
67. Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a constatat nici o încălcare a art. 3 din Convenție (*Bodein împotriva Franței, 2014, pct. 53-62*), considerând că legislația națională care prevede un mecanism de verificare a pedepselor cu detențiune pe viață, era suficient, având în vedere marja de apreciere lăsată statelor în domeniul justiției penale și al stabilirii pedepselor. Curtea a arătat în special că legislația franceză prevedea efectuarea controlului judiciar cu privire la situația persoanei condamnate și o eventuală modificare a pedepsei după 30 de ani de închisoare. Curtea a considerat că un astfel de control, menit să evalueze pericolozitatea persoanei private de libertate și să analizeze modul în care s-a schimbat comportamentul acesteia în timpul

executării pedepsei, excludea orice incertitudine cu privire la existența unei „perspective de punere în libertate” încă de la începutul executării pedepsei.

68. Instanța de recurs reține și constatările Curții Constituționale în privința excepției de neconstituționalitate a articolelor 6 alin. (1) lit. a) și 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (aplicarea amnistiei în cazul persoanelor condamnate la detenție pe viață), care în pct. 30 din decizia nr. 14 din 07.03.2023 a relatat că, articolul 3 din Convenție trebuie interpretat ca impunând caracterul reductibil al detenției pe viață, în sensul în care autorităților li se permite să verifice dacă au avut loc schimbări semnificative în viața deținutului și dacă acesta a făcut progrese în vederea reabilitării sale. Acest fapt presupune că detenția continuă nu mai poate fi justificată din rațiuni penologice legitime. Condamnarea la detenție pe viață nu va fi conformă cu standardele impuse de articolul 3 din Convenție acolo unde dreptul național nu prevede posibilitatea efectuării unui asemenea control (*Vinter și alții v. Regatul Unit [MC]*, 9 iulie 2013, §§ 119-122). În cauza *Matiošaitis și alții v. Lituania*, 23 mai 2017, Curtea Europeană a reținut că, în conformitate cu legislația lituaniană, deținuților condamnați la detenție pe viață nu li se înlocuia pedeapsa în conformitate cu Legea amnistiei. Toate amnistiiile anterioare nu se aplicau condamnaților care au comis crimele cele mai grave. Mai mult, trei dintre amnistii au prevăzut expres că nu se aplică în privința persoanelor condamnate la detenție pe viață. De asemenea, comutarea detenției pe viață din cauza unei boli terminale nu putea fi considerată o „perspectivă de eliberare”. Deși articolul 3 din noul Cod penal permitea comutarea detenției pe viață în închisoare într-o perioadă determinată, cererile condamnaților care au solicitat comutarea detenției pe viață au fost respinse. Curtea Europeană a reținut că, chiar dacă pedepsele condamnaților la detenție pe viață erau justificate, ei nu trebuiau lipsiți de speranța că ar putea beneficia de comutarea pedepsei detenției pe viață (§§ 161-164, 180).
69. Potrivit pct. 37, 39 din decizia Curții Constituționale, referitor la argumentul autorului sesizării care susține că posibilitatea comutării pedepsei persoanelor condamnate la detenție pe viață contravine obligațiilor pozitive ale statului, care decurg din articolul 24 din Constituție și din articolele 2 și 3 din Convenție, Curtea reține că dispozițiile articolului 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia nu stabilesc, la modul general, un mecanism care ar elibera imediat din închisoare persoanele condamnate la detenție pe viață și, prin urmare, ar conduce la impunitate. Dimpotrivă, comutarea pedepsei detenției pe viață cu pedeapsa 30 de ani de închisoare nu este aplicabilă în mod automat tuturor condamnaților la detenție pe viață. Curtea reamintește că pentru a beneficia de comutare conform articolului 7 alin. (1) lit. d) din Lege,

condamnatul trebuie să fie caracterizat pozitiv pe parcursul executării pedepsei și să fie evaluat psihologic ca prezentând un risc de recidivă mediu sau redus (articolul 1 alin. (1) din Lege). Așadar, pornind de la cele expuse supra, în analiza ei cu caracter abstract, Curtea menționează că semnificația textelor contestate din Legea privind amnistia poate fi dedusă de către instanțele judecătorești, în fiecare caz particular, prin folosirea regulilor de interpretare și de aplicare sistemică a întregii Legi, a legislației penale substanțiale, precum și a standardelor internaționale în materia amnistiei.

70. În contextul celor relevate, instanța de recurs reține că încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or din dosar s-a stabilit indubitabil că condamnatul la detențiune pe viață Sinigur (Nenu) *****, întrunește condițiile prevăzute de art. 1 al Legii nr. 243/2021 și anume în calitate de condamnat s-a caracterizat pozitiv (calificativ stabilit de comisia penitenciară la data de 12.08.2022, urmare a aprobării Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei și despre comportamentul condamnatului) și fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este și membru al comisiei speciale din cadrul instituției penitenciare, s-a constatat că deținutul prezintă „risc de recidivă redus”.
71. În context, Colegiul mai reține că potrivit art. 7 Codul de procedură penală, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod. Conform art. 20 a Constituției Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.
72. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că Sinigur (Nenu) *****, în raport cu actele anexate la dosar este o persoană cu caracteristică pozitivă ce prezintă risc redus de recidivă, astfel, în temeiul art. 1 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința acestuia sunt aplicabile prevederile art. 7 alin.(1) lit. d) ale Legii vizate, urmînd ca în baza acestei Legi lui Sinigur (Nenu) ***** a.n. *****, să i se comute pedeapsa sub formă de detențiune pe viață cu 30 de ani închisoare.
73. Conchizînd, Colegiul va admite recursurile declarate în speță, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care a admite demersul directorului Penitenciarului nr.

- 17 *****, comisar principal de justiție, Veaceslav Dascăl și a aplica art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, în privința condamnatului.
74. Călăuzindu-se de prevederile art. 469-471, 449 alin. (1) pct.2) lit. b) din Codul de procedură penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău,-

D E C I D E:

Admite recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 17 *****, comisar șef de justiție, Vitalie Cuiban și recursul comun al avocaților Oleg Mîța și Sergiu Mițulescu în interesele condamnatului Sinigur (Nenu) *****, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023.

Casează încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 31 mai 2023 și pronunță o nouă hotărâre prin care admite demersul directorului Penitenciarului nr. 17 *****, comisar principal de justiție, Veaceslav Dascăl și în temeiul art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, lui Sinigur (Nenu) ***** *****, a.n. *****, i se comută pedeapsa sub formă de detențiune pe viață cu 30 de ani închisoare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Silvia Cekan

Judecătorii:

Liubovi Brînză

Ecaterina

Palanciuc